

2022/2142(INI)

22.3.2023

OPINIA

Komisji Spraw Zagranicznych

dla Komisji Spraw Konstytucyjnych

w sprawie wdrażania klauzul pomostowych w traktatach UE
(2022/2142(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Tineke Strik

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Spraw Zagranicznych zwraca się do Komisji Spraw Konstytucyjnych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że rosnąca liczba zagrożeń, w tym wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie, stały wzrost autorytaryzmu na całym świecie, asertywna polityka zagraniczna Chińskiej Republiki Ludowej, kryzys klimatyczny i skutki pandemii COVID-19, głęboko zmieniają bezpośrednie otoczenie geopolityczne UE i wywierają na nią presję, aby odgrywała silniejszą i spójniejszą rolę na arenie międzynarodowej; mając na uwadze, że w świetle możliwego przyszłego rozszerzenia Unii reforma wewnętrzna i zniesienie jednomyślności stają się jeszcze bardziej naglące; mając na uwadze, że obecny faktyczny wymóg jednomyślności w Radzie we wszystkich kwestiach, o których mowa w tytule V Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), jest jednym z głównych ograniczeń UE, które wpływają na jej zdolność do działania i sprawiają, że jest ona niezdolna do sprostania wielu dzisiejszym wyzwaniom; mając na uwadze, że reforma procedur decyzyjnych UE powinna być dla państw członkowskich priorytetem, aby zapewnić szybszą reakcję UE na szerzenie się nowych, pojawiających się wyzwań;
- B. mając na uwadze, że potencjał prowadzenia sprawnej, wydajnej i skutecznej polityki zagranicznej oraz sprawnych, wydajnych i skutecznych działań w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony przewidzianych w szczególności w art. 48 ust. 7 i art. 31 ust. 3 TUE trzeba dopiero uruchomić z powodu braku wspólnego postrzegania zagrożeń oraz kultury strategicznej współpracy i woli politycznej państw członkowskich;
- C. mając na uwadze, że klauzule pomostowe, uruchamiane jednomyślnie przez Radę lub Radę Europejską, mogłyby zostać wykorzystane do natychmiastowego przejścia od wymogu jednomyślności do głosowania większością kwalifikowaną w konkretnych obszarach polityki, z wyjątkiem decyzji o skutkach wojskowych lub decyzji w dziedzinie obronności, co natychmiast zwiększyłoby skuteczność procesu decyzyjnego w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE (WPZiB); mając na uwadze, że umożliwiłoby to UE szybsze i bardziej zdecydowane reagowanie na dramatyczną zmianę w europejskim środowisku bezpieczeństwa spowodowaną rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie; mając na uwadze, że stosowanie głosowania większością kwalifikowaną mogłoby również chronić UE przed presją ze strony państw trzecich oraz taktyką „dziel i rządź”;
- D. mając na uwadze, że Konferencja w sprawie przyszłości Europy pokazała, że obywatele chcą skuteczniejszego podejmowania decyzji w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa przez stosowanie głosowania większością kwalifikowaną zamiast jednomyślności;
- E. mając na uwadze, że prezydencja czeska wysłała pismo do państw członkowskich z wykazem konkretnych obszarów polityki, w przypadku których możliwe byłoby przejście na głosowanie większością kwalifikowaną;
- F. mając na uwadze, że prezydencja czeska wymieniła 11 konkretnych działań

dotyczących polityki zagranicznej oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) związanych z art. 24, 27, 28, 29, 37, 39, 41, 42 i 44 TUE;

1. ubolewa nad faktem, że klauzule pomostowe nigdy nie były stosowane w dziedzinie WPZiB ze względu na brak woli politycznej państw członkowskich, wbrew jasnemu stanowisku Parlamentu w tej sprawie oraz wbrew zaleceniom obywateli w kontekście Konferencji w sprawie przyszłości Europy; jest zdania, że pojawiające się globalne wyzwania i bezpośrednie otoczenie geopolityczne Unii oraz brak stabilności bezpieczeństwa, w szczególności spowodowany rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, wyraźnie wymagają od UE przyjęcia szybszych i skuteczniejszych procesów decyzyjnych;
2. jest głęboko przekonany, że oparty na jednomyślności proces decyzyjny Rady w sprawach objętych tytułem V TUE jest zdecydowanie niewystarczający do skutecznego reagowania na pojawiające się międzynarodowe wyzwania i kryzysy oraz do kształtowania proaktywnych i zdecydowanych działań zewnętrznych UE na arenie międzynarodowej; przyznaje, że klauzule pomostowe mogłyby poprawić skuteczność procesu decyzyjnego UE, jeżeli zostaną uruchomione; jest jednak zdania, że klauzule pomostowe mają istotne wady spowodowane wymogiem jednomyślności w celu ich uruchomienia, w związku z czym konieczna jest zmiana Traktatu; wzywa państwa członkowskie do wykazania woli politycznej do ograniczenia wymogu jednomyślności przez stosowanie klauzul pomostowych oraz do przewyciężenia praktyki narzucania weta w kwestiach związanych z działaniami zewnętrznymi Unii, aby uzyskać ustępstwa w niepowiązanych obszarach polityki;
3. wzywa szwedzką prezydencję Rady oraz przyszłe hiszpańskie i belgijskie prezydencje Rady do podjęcia skutecznych działań następczych w związku z inicjatywą czeskiej prezydencji Rady, począwszy od dodania klauzul pomostowych w konkretnych dziedzinach WPZiB i odpowiednich działaniach zewnętrznych Komisji do porządku obrad pierwszego posiedzenia Rady po przyjęciu niniejszego sprawozdania oraz do zdecydowania o ich niezwłocznym uruchomieniu i nie później niż do końca obecnej kadencji parlamentu;
4. przypomina, że art. 48 ust. 7 i art. 31 ust. 3 TUE zawierają klauzule pomostowe, które mogą umożliwić przejście od jednomyślności do głosowania większością kwalifikowaną w obszarach objętych tytułem V TUE; wzywa państwa członkowskie do pełnego wykorzystania bez dalszej zwłoki klauzul pomostowych, w szczególności zawartych w art. 31 ust. 3 TUE, zwłaszcza w obszarach priorytetowych;
5. wzywa państwa członkowskie do kontynuowania prac nad budową wspólnego postrzegania zagrożeń i kultury współpracy strategicznej, wraz z wolą polityczną, oraz do przejścia na głosowanie większością kwalifikowaną w odniesieniu do decyzji w niektórych obszarach WPZiB i odpowiednich obszarach działań zewnętrznych Komisji, począwszy od uruchomienia w ciągu roku klauzul pomostowych dla obszarów priorytetowych; nalega, aby te obszary priorytetowe obejmowały wszystkie procesy decyzyjne dotyczące unijnych systemów sankcji, w szczególności globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka, a także wszelkie środki związane z rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, w tym środki ograniczające, pomoc obronną oraz wsparcie finansowe i gospodarcze, a także tymczasowe kroki w procesie

przystąpienia do UE; wzywa państwa członkowskie do rozważenia możliwości przejścia na głosowanie większością kwalifikowaną w przypadku niektórych decyzji Rady dotyczących WPBiO, z wyjątkiem klauzuli wzajemnej obrony zawartej w art. 42 ust. 7 TUE, oraz utworzenia i rozmieszczenia misji wojskowych w ramach WPBiO, które nie obejmują mandatu wykonawczego;

6. wzywa Radę do większego wykorzystania elastyczności przewidzianej w art. 31 ust. 2 TUE; wzywa Radę Europejską do zbadania możliwości przyjęcia większej liczby decyzji dotyczących WPZiB i odpowiednich działań zewnętrznych Komisji w odniesieniu do strategicznych interesów i celów Unii na mocy art. 22 ust. 1 TUE, zarówno tych dotyczących stosunków Unii z konkretnym krajem lub regionem, jak i tych o charakterze tematycznym, a tym samym do umożliwienia głosowania większością kwalifikowaną na mocy art. 31 ust. 2 TUE;
7. zwraca się do państw członkowskich, by w stosownych przypadkach w większym stopniu wykorzystywały wzmocnioną współpracę w dziedzinie WPZiB i odpowiednich działań zewnętrznych Komisji oraz rozważyły przyjęcie decyzji zgodnie z przepisami dotyczącymi głosowania większością kwalifikowaną określonymi w art. 330 i 333 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
8. podkreśla, że uruchomienie i wdrożenie klauzul pomostowych dotyczących tytułu V TUE nie może opóźniać ani stanowić pretekstu do braku woli politycznej, aby ułatwić zwołanie konwentu przez uruchomienie procedury zmiany traktatów przewidzianej w art. 48 TUE, między innymi w celu ustanowienia w traktatach głosowania większością kwalifikowaną we wszystkich kwestiach związanych z WPZiB i odpowiednimi obszarami działań zewnętrznych Komisji;
9. ponownie podkreśla potrzebę ścisłego nadzoru parlamentarnego nad WPZiB, WPBiO i działaniami zewnętrznymi Komisji, aby zapewnić ich rozliczalność i legitymację demokratyczną; wzywa Radę, Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, by aktywnie współpracowały z Parlamentem i informowały go na bieżąco; zobowiązuje się do poprawy skuteczności swoich mechanizmów nadzoru, w szczególności gdy mogłoby to przyczynić się do przyspieszenia procesu decyzyjnego w Radzie;
10. przypomina, że w oczekiwaniu na uruchomienie klauzul pomostowych i pełne stosowanie głosowania większością kwalifikowaną w obszarach WPZiB i odpowiednich obszarach działań zewnętrznych Komisji, należy częściej wykorzystywać możliwość konstruktywnego wstrzymania się od głosu zapisaną w art. 31 TUE, aby przezwyciężyć potencjalny impas spowodowany przez państwa członkowskie;
11. wzywa do stosowania klauzul pomostowych również w tych obszarach, które leżą w gestii UE.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ OPINIODAWCZĄ

Data przyjęcia	22.3.2023
Wynik głosowania końcowego	+ : 48 - : 10 0 : 2
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Włodzimierz Cimoszewicz, Michael Gahler, Kinga Gál, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Sandra Kalniete, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Pedro Marques, Fulvio Martusciello, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Matjaž Nemeč, Gheorghe-Vlad Nistor, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Hermann Tertsch, Dragoș Tudorache, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Engin Eroglu, Georgios Kyrtos, Sergey Lagodinsky, Erik Marquardt, Pina Picierno, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos, Milan Zver
Zastępcy (art. 209 ust. 7) obecni podczas głosowania końcowego	Annika Bruna, Clare Daly, Margarida Marques, Javier Moreno Sánchez

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

48	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, David Lega, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Fulvio Martusciello, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Željana Zovko, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Engin Eroglu, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Ilhan Kyuchyuk, Dragoș Tudorache, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Dietmar Köster, Margarida Marques, Pedro Marques, Sven Mikser, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Pina Picierno, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos
Verts/ALE	Alviina Alametsä, François Alfonsi, Sergey Lagodinsky, Erik Marquardt, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Thomas Waitz

10	-
ECR	Hermann Tertsch, Charlie Weimers
ID	Annika Bruna, Bernhard Zimniok
NI	Kinga Gál, Kostas Papadakis
PPE	Miriam Lexmann
The Left	Clare Daly, Manu Pineda, Mick Wallace

2	0
S&D	Sergei Stanishev, Elena Yoncheva

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się